

4

Het astrale lichaam

Laten we proberen het volgende onderdeel van de persoonlijkheid te bestuderen, dat we het “astrale” lichaam noemen. De persoonlijkheid, laten we het nog eens herhalen, is dat deel dat gevormd wordt door de drie lagere voertuigen van de mens: het fysieke, het astrale en het mentale lichaam. Dankzij hen kan het hogere Zelf, de werkelijke mens, in contact treden met de lagere gebieden van manifestatie, erin werken en er zich in uitdrukken. Onze studie noodzaakt ons om deze één voor één te onderzoeken, maar we mogen nooit vergeten dat zij niet boven elkaar geplaatst zijn maar dat zij onontwarbaar verbonden zijn en op elkaar reageren. Daarom zal elke licht dat geworpen wordt op de werking van een van deze lichamen, elk werk, elke zuivering tot stand wordt gebracht in dit lichaam, de totale persoonlijkheid op gunstige wijze beïnvloeden, dus indirect ook de twee andere lichamen, al is men zich er niet direct van bewust.

Zo zal de studie die wij gemaakt hebben van het fysieke lichaam ons helpen om die van het astrale lichaam aan te vangen. Als we goed hebben begrepen wat het fysieke lichaam is, dan zullen we gemakkelijker kunnen begrijpen dat het astrale lichaam zelf ook niets anders is dan een instrument. Om te kunnen werken in de lagere werelden van manifestatie, beschikt het hogere Zelf over drie instrumenten: het fysieke lichaam om te handelen, het astrale lichaam om te voelen en het lager mentale lichaam om te denken. Het spirituele begint niet boven het fysieke, het spirituele begint boven de persoonlijkheid, boven alles

dat het "ik" uitmaakt. Hoewel men met betrekking tot de fysieke wereld, van onderaf of liever van buitenaf gezien, zou kunnen zeggen, dat de astrale en mentale gebieden ons oneindig ijl toeschijnen, zijn het toch vergankelijke, tijdelijke gebieden in vergelijking tot de spirituele gebieden die beschouwd kunnen worden als de gebieden van de eeuwigheid - ondanks het feit dat eens alles in het Ene zal moeten opgaan. Men moet "subtiel" en "spiritueel" niet met elkaar verwarren en we moeten ons ervoor hoeden de fysieke wereld als onwerkelijk te zien en de astrale wereld als werkelijk. De astrale wereld is niet meer en niet minder werkelijk dan de fysieke wereld. Zij zijn beide manifestaties van de ene Werkelijkheid, tijdelijke manifestaties, in een bepaald opzicht onwerkelijk, maar als uitdrukking van de ene Werkelijkheid toch werkelijk.

Ons astrale lichaam kent net als het fysieke lichaam een geboorte; net als het fysieke lichaam zal het sterven, is het het produkt van bepaalde oorzaken, en is het voor zijn samenstelling en zijn trillingsvermogen afhankelijk van het tot stand gebrachte werk in voorgaande incarnaties. Het feit dat het bestaat uit fijnere trillingen geeft het spiritueel noch moreel meer waarde dan het fysieke lichaam. Het is dan ook niet meer dan een instrument voor het vervullen van een andere maar niet verhevener taak dan degene die moet worden volbracht door het fysieke lichaam. Evenals dit, is het astrale lichaam onderworpen aan nauwkeurige wetten. Het feit dat de astrale wereld voor ons onzichtbaar is en ontastbaar betekent niet dat het om een vage, onduidelijke en ongeorganiseerde wereld gaat. De gemanifesteerde wereld in zijn geheel is een kosmos, dat wil zeggen het tegenovergestelde van een chaos, en de wetten die het astrale en het mentale gebied besturen zijn even nauwkeurig als de wetten die het fysieke gebied besturen. Evenals elke handeling een gevolg heeft op het fysieke gebied, zo heeft iedere emotie invloed op het astraal gebied en iedere gedachte op het mentale gebied. De wet van oorzaak en gevolg heeft een even onverbidelijke uitwerking op het astrale en mentale als op het fysieke gebied. Men moet dus geen waardeschaal hanteren die het astrale voorrang geeft boven het fysieke en het mentale boven het astrale. Het is omdat wij nog steeds de gevangene zijn van onze per-

soonlijkheid dat wij deze verkeerde indruk kunnen hebben. Maar voor de wijze, de bevrijde mens die het centrum van zijn bewustzijn gevestigd heeft op het spirituele gebied - dat wil zeggen, voorbij de persoonlijkheid - kan men zich indenken dat deze drie instrumenten als even belangrijk gezien worden, zonder enige prioriteit, zonder enig oordeel dat aan de ene meer waarde zal toekennen dan aan de andere.

Laten we nu iets zeggen over de samenstelling van het astrale lichaam. Evenals de fysieke materie is samengesteld uit materie die is ontleend aan het fysieke gebied, zo is het astrale lichaam opgebouwd uit materie die ontleend is aan het astrale gebied. Er bestaat een grote verscheidenheid aan astrale materie, een grote variatie vanaf de meest grove tot aan de meest verfijnde (het geheel vormt de zeven ondergebieden van het astrale gebied) en het is de wet van *karma* die de samenstelling van het astrale lichaam bepaalt op het moment dat een nieuwe incarnatie wordt voorbereid. Volgens Sri Ram houdt ieder menselijk wezen van leven tot leven een aantal permanente atomen tot zijn beschikking, één voor ieder gebied. Zo zou het astrale permanente atoom de verzamelplaats zijn van de essentie van voorbije emotionele ervaringen en zou het als het ware de kern vormen waar omheen het nieuwe astrale lichaam zich opbouwt, waarbij de hoedanigheid van de aan het astrale gebied ontleende materie bepaald wordt door de emotionele trillingen van de voorgaande incarnatie.

De vorm van het astrale lichaam lijkt in vele opzichten op die van het fysieke lichaam, dat het een beetje overlapt. De vorm is duidelijk minder stug dan die van het fysieke lichaam, door de grotere ijlheid van de astrale materie. De kleur varieert niet alleen van persoon tot persoon, maar ook van moment tot moment voor één en dezelfde persoon, want die geeft onmiddellijk het gehalte van de vibraties van het astrale lichaam weer, die kunnen variëren, overeenkomstig de trillingen waarmee de uitgedrukte emotie in verband staat, vanaf de grofste, van wat men het "lager astrale" gebied noemt, tot de meest subtiele van de hoogste onderafdeling van het astrale gebied. Volgens Annie Besant komt de materie van het astrale lichaam meer overeen met de materie van het lager mentale lichaam dan met die van

het fysieke lichaam. Het astrale lichaam is de verbinding tussen deze twee, want het wordt evenzeer beïnvloed door fysieke als door mentale trillingen. Qua vorm stemt het overeen met de fysieke vorm, terwijl het lager mentale lichaam eivormig is. Maar qua functie komt het meer overeen met het lager mentale lichaam en het is soms moeilijk beide lichamen van elkaar te onderscheiden.

Laten wij nu de functies van het astrale lichaam bekijken. Wij zullen de functies van het astrale lichaam behandelen met betrekking tot ons waakbewustzijn en niet de rol en het werk dat het kan verrichten tijdens de slaap van het fysieke lichaam, noch het gedeelte van het leven dat zich afspeelt na de dood van het fysieke lichaam. Niet omdat dat aspect van de zaak niet van belang is, maar omdat gedurende de slaap van het fysieke lichaam en na de dood er geen mogelijkheid is het astrale lichaam te veranderen. Alleen in de wakende toestand kan het astrale lichaam worden ontwikkeld, verfijnd en gezuiverd. Dat wil zeggen, dat het werk gedaan in de waaktoestand het voor het astrale lichaam mogelijk maakt beter de nachtelijke taak uit te voeren, en niet omgekeerd. En de voortzetting van het astrale leven na de dood van het fysieke lichaam zal niet anders zijn dan de voortzetting van het leven dat het geleid heeft tijdens de incarnatie. Het astrale voertuig zowel als het lager mentale voertuig is gemaakt voor de tijd van één incarnatie, en het leven na de dood van het astrale en lager mentale lichaam is slechts de neerslag van die incarnatie, zelfs al duurt dat honderden jaren.

We behandelen dus alleen het astrale lichaam met betrekking tot het fysieke lichaam en het lager mentale lichaam in de hoedanigheid van voertuig van onze emoties en begeerten - anders gezegd, een onderwerp dat ons allen aangaat, hier en nu, op elk ogenblik van de dag, wat ons niveau van ontwikkeling ook moge zijn. Wat zijn dan eigenlijk volgens de theosofische literatuur de functies van het astrale lichaam in ons dagelijks leven? Allereerst heeft het de functie de van het fysieke gebied door middel van de zintuigen ontvangen trillingen om te zetten in gewaarwordingen. Deze trillingen worden aan de fysieke hersenen doorgegeven via het zenuwstelsel. Vanuit de fysieke hersenen hebben zij hun weerslag op de etherische hersenen en van-

daar op de centra van het astrale lichaam die overeenkomen met de hersenen, waar zij als gewaarwordingen verschijnen. Vervolgens waardeert het astrale lichaam deze waarnemingen als aangenaam of onaangenaam, dat wil zeggen het zet ze om in gevoelens, in emoties. Tenslotte wenst het, onder invloed van het denkvermogen en juist nog van de herinnering, herhaling van de aangename en geen herhaling van de onaangename gewaarwordingen. Dat is het ontstaan van het verlangen en het is binnen dit proces van verlangen dat het moeilijk is het mentale van het astrale lichaam te scheiden; daarom worden ze door sommige leringen verbonden. Maar wij kunnen ze goed na elkaar bestuderen op voorwaarde dat we helder voor de geest houden dat alles innig verbonden is en dat de drie delen van de persoonlijkheid voortdurend op elkaar inwerken en reageren.

Nu wij enig idee hebben hoe het astrale instrument functioneert, of nauwkeuriger gezegd, welke rol het vervult, kunnen we met het belangrijkste deel van onze studie beginnen, namelijk de beheersing en de zuivering van dit instrument. Zoals we dat ook bij het fysieke lichaam gedaan hebben, zullen we eerst vaststellen tot op welke hoogte wij er ons nog mee vereenzelvigen en hoeveel moeilijker het is om ons los te maken van ons astrale lichaam dan van ons fysieke lichaam. Misschien zelfs is, of lijkt, de beheersing van de gedachten gemakkelijker te realiseren dan die van de emoties. Onze maatschappij houdt zich wel bezig met de lichamelijke en intellectuele ontwikkeling - zeker niet op de volmaakte manier, maar toch houdt men zich ermee bezig, praat men erover. Maar zeldzaam zijn zij die praten over emotionele ontwikkeling, over opvoeding op emotioneel gebied. En feitelijk identificeren we ons helemaal met onze emoties. We hebben nooit geleerd afstand te nemen van ons astrale lichaam, nooit geleerd het te objectiveren, het te zien als een instrument, dat wil zeggen als iets dat helemaal buiten ons staat. Het is zeker een instrument waarvan het mechanisme nog ingewikkelder is dan dat van het fysieke instrument, maar wat zijn objectivering zo moeilijk maakt is dat wij slechts het gedeelte aan de oppervlakte zien dat ook het kleinste is, net als bij een ijsberg en waarvan het belangrijkste voor ons onzichtbaar blijft, verborgen in wat men noemt "de oceaan van het onbewuste".

Het onbewuste is de schuilplaats van alles wat niet aanvaard is. Het is niet nodig om ons gevoelsleven lange tijd te bestuderen om te constateren dat wij onze tijd doorbrengen met het weigeren van onaangename gewaarwordingen, van leed, van wat wij gebreken noemen, van wat wij als negatief beschouwen. Dit alles voedt ons onbewuste en het astrale instrument blijft voor ons vrijwel onbekend, dus onmogelijk te objectiveren, te beheersen en te zuiveren.

De eerste functie van het astrale lichaam, namelijk het omzetten van trillingen in gewaarwordingen, gebeurt automatisch, zonder tussenkomst van het mentale lichaam. Het levert geen problemen op. De problemen beginnen bij de tweede functie, want die rangschikt de gewaarwordingen in aangename en onaangename, en brengt dus een beoordeling met zich mee, en bij de derde functie, die aan deze beoordeling het verlangen koppelt om de aangename gewaarwordingen te laten terugkeren en de onaangename gewaarwordingen niet. De problemen beginnen met de mentale waardebeoordeling van deze dualiteit. We zullen proberen deze dualiteit, die de grondslag vormt van alle paren van tegenstellingen - zijde/keerzijde, aangenaam/onaangenaam, kwaliteiten/gebreken, deugd/ondeugd, positief/negatief - te doorgronden en te zien of we onze houding ten opzichte hiervan kunnen veranderen en of het mogelijk is ons onbewuste niet langer te voeden met dingen die we weigeren te aanvaarden, of het mogelijk is ons astrale lichaam in zijn geheel te leren kennen en ons te bevrijden uit de greep van onze verlangens en uit het conflict van onze emoties.

Er is in het universum een grote wet, die men "de wet van compensatie" of "de wet van evenwicht" noemt en die op alle gebieden aan het werk is, zonder uitzondering. Het Absolute, het Ongemanifesteerde, komt ons voor als een totale onbeweeglijkheid. Zodra er manifestatie is, is er beweging, maar het is een geordende beweging, evenwichtig, hetgeen men het "kosmische ritme" noemt en waarvan de wet van compensatie een uitdrukking is. Om te proberen enig inzicht te krijgen in begrippen die ons intellect te boven gaan, zegt I.K. Taimni ons in *Man, God and the Universe* dat wij enkele vergelijkingen kunnen maken met bepaalde wetten die ons goed bekend zijn uit de natuur.

Naar het gezegde "Zo boven, zo beneden; zo beneden, zo boven" kunnen wij ons enig idee vormen van deze grote wetten die het functioneren van het gehele universum regelen. Een weerspiegeling van het kosmische ritme op het fysieke gebied kan volgens Taimni worden waargenomen in de beweging van de slinger. Iedereen kent de beweging van een slinger. Iedereen weet dat hoe meer de slinger zich van zijn loodlijn naar de rechterkant beweegt, des te meer zij zich naar de linkerkant zal bewegen om het evenwicht te herstellen, en dat de uitslaande beweging van de slinger met dezelfde intensiteit af of toe zal nemen. Aan de hand van dit voorbeeld kunnen we proberen ons de wet van evenwicht en compensatie voor te stellen als een wet die op alle gebieden van de gemanifesteerde wereld regeert. Het verschijnsel van de manifestatie zou dan zijn als een verbreken van het evenwicht en de wet van evenwicht zou dan het zoeken naar het verloren evenwicht zijn.

We kunnen deze wet eenvoudig aan het werk zien in de natuur, bijvoorbeeld in de wisseling van de seizoenen en de afwisseling van dag en nacht. Als dit minder duidelijk lijkt op andere gebieden komt dat omdat ons blikveld beperkt is door de factor tijd, maar tenslotte is deze wet even onverbiddelijk als elke andere natuurkundige wet. Zo is het op het gebied van de emoties dat wij nu bestuderen mathematisch zeker dat, nog altijd volgens Taimni, een periode van uitbundigheid in evenwicht zal gebracht worden door een periode van depressie en dat hoe groter de uitbundigheid is geweest, des te dieper de depressie zijn zal. Als bij uitzondering een heel leven in uitbundigheid geleid zou kunnen worden, kunnen we er zeker van zijn dat dit leven in evenwicht gebracht zou worden, door een lange periode van depressie in een ander leven. Maar heel vaak is het niet nodig om een ander leven af te wachten en vertoont het evenwicht de neiging zich sneller te herstellen. We constateren dat dagelijks in en om ons heen. Als het een onverbiddelijke wet is, moeten we er dan uit concluderen dat wij voor eeuwig heen en weer geslingerd zullen worden van de ene naar de andere kant, van het aangename naar het onaangename, van vreugde naar verdriet, van uitbundigheid naar neerslachtigheid, van gelukkig zijn naar ongelukkig zijn? Natuurlijk niet! Maar onder-

tussen is het een onverbidelijke wet en door die wat beter te bestuderen, zullen we begrijpen hoe we er niet meer de speelbal van hoeven te zijn.

Laten we het beeld van de slinger nog eens nemen. We stellen ons daarbij een mier voor die helemaal onderaan de slinger zit: de mier maakt de hele beweging van de slinger mee en ondergaat zowel het uitslaan als de snelheid. Als zij er in slaagt om langs het koord omhoog te klimmen, zal zij geleidelijk minder ver en minder snel gaan, de slingerwijdte en de snelheid van de beweging zullen voor haar, naarmate zij klimt, afnemen. En als zij erin slaagt om het aanhechtingspunt van de slinger te bereiken, zal zij volmaakt onbeweeglijk zijn. De slinger zal kunnen blijven bewegen, zonder de geringste uitwerking op de mier te hebben. Ons gevoelsleven is als de beweging van de slinger en de mens die zich volledig vereenzelvigd met zijn astrale lichaam is als de mier wanneer zij zich op het onderste uiteinde van de slinger bevindt. Zij wordt van links naar rechts geslingerd; zij is de speelbal van de wet van compensatie. Het omhoog klimmen langs het koord is als het beginnen te proberen het astrale lichaam te objectiveren. Het is het bewustzijn dat langs het koord klimt en niet het astrale lichaam. De beweging is er altijd, de emoties zijn er altijd - alle emoties, aangename en onaangename, geen enkele emotie wordt onderdrukt - maar het bewustzijn dat afstand neemt van de emoties kan hen in hun vele afwisselingen accepteren en begrijpen. De wijze is degene die erin geslaagd is om het centrum van het bewustzijn te plaatsen op het aanhechtingspunt van de slinger en het daar te houden. Voor hem zoals voor ieder geïncarneerd wezen bestaan de emoties wel, maar zij hebben niet langer vat op hem.

Men moet dit duidelijk begrijpen, want een wijdverbreid misverstand is de gedachte dat de oplossing voor deze wisseling van emoties het vertragen van de beweging van de slinger is. Een grote uitbundigheid zal immers gevolgd worden door een grote depressie. Als ik mij afsluit voor de uitbundigheid, behoed ik mij voor de depressie. Maar dan sluit men zich af van het leven. Wat onze ontwikkeling afremt is niet de emotie als zodanig, maar onze vereenzelviging ermee. Als wij dit beeld van de slinger en van de onvermijdelijke afwisseling kunnen vasthouden,

zullen we gemakkelijker de onoverzichtelijkheid van onze emoties kunnen accepteren, en als er aanvaarding is, wordt het lijden niet langer op dezelfde manier gevoeld. Misschien is er dan geen lijden meer in de betekenis waarin wij het meestal opvatten. We zullen onze emoties feitelijk kunnen beleven, dat wil zeggen dat wij afzien van ieder oordeel, iedere voorkeur en de schijnbare tegenstrijdigheid ervaren, die op zo'n grootse wijze door A. Desjardins onder woorden is gebracht: "Men is de speelbal van wat men weigert, men is vrij van wat men accepteert." We moeten goed begrijpen dat we, wanneer we ons astraal lichaam willen verfijnen, het moeten gebruiken. Want door het werken met een instrument kunnen we het perfectioneren. Zich afsluiten voor bepaalde emoties, of voor een bepaalde uitwerking ervan, betekent in feite zich ontdoen van een deel van het astrale instrument; de zogenaamde zelfbeheersing is meestal niets anders dan een weigering die ons ongevoelig maakt en leidt tot de verlamming of een verzwakking van het astrale lichaam. Denkt u zich eens in hoe verfijnd het astrale lichaam van prins Siddharta moest zijn opdat een enkele blik op de ellende, het lijden en de dood voldoende was om hem te doen besluiten onmiddellijk af te zien van macht en rijkdom, en zijn familie te verlaten om de oorzaak te zoeken van het leed en het verdriet van de mensen. Laten we niet vergeten dat Boeddha ook wel de Heer van Mededogen wordt genoemd. Wat is mededogen anders dan een emotie, en zelfs een emotie die geen grenzen kent, omdat het ons in staat stelt alle emoties te ondergaan, die menselijke wezens kennen.

Laten we nu een andere vorm van dualiteit bespreken, en wel die van kwaliteiten-gebreken, deugd-ondeugd. Deze dualiteit is zeer belangrijk in onze studie van het astrale lichaam, want onze gebreken, onze ondeugden, maken deel uit van dit aspect van onszelf dat wij weigeren te aanvaarden omdat het ons niet bevalt. En toch moeten wij vaststellen dat het een paar van tegenstellingen is dat inherent is aan het verschijnsel manifestatie, dat wil zeggen dat de een niet zonder de ander kan, de een de ander in evenwicht houdt, en dat de een de ander in potentiële vorm inhoudt. Op het gebied van de persoonlijkheid zullen er altijd kwaliteiten en gebreken, deugden en ondeugden zijn. Dat kan

telerstellend en ontmoedigend lijken, maar een feit te ontkennen is niet de manier om het te begrijpen. Evolueren is zoals we gezegd hebben een verandering van gezichtspunt, dat wil zeggen, van inzicht en het proces waarin we tot een bepaald inzicht komen is daarbij altijd afhankelijk van de invalshoek van waaruit men een onderwerp aanpakt. Om tot een nieuw inzicht te kunnen komen, moet er gebroken worden met ons huidig inzicht; we moeten onszelf niet langer vastklampen aan onze ideeën, en wat het onderwerp wat we momenteel bespreken betreft, moeten we niet langer vasthouden aan het idee dat wij ons tot nog toe gemaakt hebben van deugden en ondeugden.

Laten we eerst eens de terminologie bekijken die wij gebruiken: we hebben geen vocabulaire die geschikt is voor de spiritualiteit en we beschikken dikwijls maar over één term om zeer uiteenlopende situaties aan te duiden. Zo is het ook met het woord "deugd". Wanneer we het in het meervoud gebruiken, dan verwijst het naar houdingen waarvan de ondeugden tegenovergesteld zijn. Wanneer we het in het enkelvoud gebruiken met een hoofdletter, dan duidt het op een innerlijke houding die uitstijgt boven de tegenstelling ondeugd-deugd, dat wil zeggen een houding die het mogelijk maakt om zowel de ene als de andere te begrijpen in hun onvermijdelijke onderlinge afhankelijkheid. Onze deugden zijn meestal alleen maar tegenovergesteld van en reacties op wat we ondeugden noemen, wat zijn oorzaak vindt in de wet van compensatie. En als we blijven vasthouden aan dergelijke deugden die we gelijkstellen aan onze goede eigenschappen, dan blijven we daardoor gehecht aan de wereld van tegenstellingen. Daarom kunnen we zeggen dat onze kwaliteiten onze evolutie net zo kunnen remmen als onze gebreken. Omdat evolutie de terugkeer betekent naar eenheid, moet iedere vorm van uitsluiting uiteindelijk verdwijnen.

We kunnen het probleem nog vanuit een andere invalshoek bekijken, namelijk wanneer wij de dualiteit aantrekkings-afstoting op het niveau van onze emoties in overweging nemen, en nagaan wat wij onder liefde verstaan. Wat gebeurt er dan met ons? Laten we het toegeven: er zijn mensen die we mogen en anderen die we niet mogen. Er zijn in een en dezelfde persoon bepaalde karaktertrekken die ons aanstaan en andere

die ons afstoten. Er zijn in onszelf bepaalde aspecten van onze persoonlijkheid die ons aanstaan en andere die ons tegenstaan. Met andere woorden, we beleven de liefde op het niveau van de paren van tegenstelling en dit roept onvermijdelijk zijn keerzijde op. Natuurlijk bestaat er een andere vorm van liefde met een grote "L", die geen keerzijde kent, de allesomvattende Liefde die geen voorkeur uitspreekt. En wij kunnen ons astrale lichaam geleidelijk leren om alles te integreren, of om het anders te zeggen, om alles te accepteren, zonder oordelen te vellen, zonder voorkeuren uit te spreken, om beide aspecten van manifestatie lief te hebben zonder de een af te wijzen ten gunste van de ander.

Waarom leven wij nooit in vrede? Omdat we, wanneer we ons inlaten met de negatieve, onaangename kant, deze afwijzen en wanneer we ons inlaten met de positieve, aangename kant, we vreselijk bang zijn dat we ons er niet kunnen handhaven. Onze emoties zullen pas rust kennen wanneer wij, omdat wij niet langer gehecht zijn aan ons astrale lichaam, dit afstandelijk kunnen bekijken en daardoor geen waardeoordeel meer hoeven uit te spreken. We zien dan dat het zogenaamde negatieve ons evenveel heeft te zeggen als het zogenaamde positieve, dat het lijden, het onaangename, de gebreken en dergelijke, in hun geheel moeten worden geïntegreerd en beleefd, en in harmonie moeten worden gebracht opdat ons astrale lichaam een doelmatig instrument wordt, niet alleen om in communicatie te kunnen zijn met, maar ook om één te zijn met alle aspecten van het leven.

Dit accepteren van onze emoties, ongeacht welke, maakt het mogelijk om dat wat er verborgen is in het onbewuste, geleidelijk bewust te doen worden, omdat er nu niet langer een moreel oordeel in de weg staat, en zo leert men steeds beter het astrale lichaam kennen. Wanneer er geen afwijzing meer is, zijn er ook geen verlangens meer. Het accepteren van alle emoties, zonder voorkeur uit te spreken, schept de mogelijkheid om de bevrijding van verlangens te realiseren omdat het verlangen niets anders is dan een keuze die gemaakt wordt tussen gewaarwordingen waarvan we graag zien dat ze zich noch eens herhalen en andere, waarvan we dat niet graag zien.

Evenmin als men een fout ongedaan maakt door deze te verdringen, kan men zich bevrijden uit de greep van de verlangens door deze te verdringen. Degene die zijn eerste schrede op het spirituele Pad zet moet zichzelf niet te snel voor een wijze aanzien, want hij loopt het gevaar zijn gebreken te verdringen in de overtuiging dat hij ze niet heeft, dat hij ze niet meer bezit, zijn verlangens te verdringen in de overtuiging dat hij ongehechtheid heeft bereikt. Laten we onszelf niet voorliegen. Als we begrepen hebben hoe het verlangen in ons werkt, dat het altijd gebonden is aan deze dualiteit aangenaam-ongenaam, aantrekkings-afstoting, dan zullen we misschien eerlijker kijken naar de aard van ons astrale lichaam met betrekking tot onze verlangens en deze verlangens accepteren.

Maar laten we elkaar goed begrijpen: een verlangen accepteren, het bestaan accepteren van een verlangen in onszelf, betekent niet het bevredigen van dit verlangen. Wanneer we aan een verlangen toegeven terwijl we er een schuldgevoel, hoe gering ook, aan overhouden zoals dat in het algemeen het geval is, accepteren wij het verlangen in feite niet en een dergelijke houding voedt slechts het verlangen. Als wij het verlangen daarentegen accepteren, bestaat er een grote kans dat, gezien in het volle licht van ons bewustzijn, het iedere greep, iedere aantrekkingskracht op ons verliest, en dat het in het niets verdwijnt zonder dat we eraan hoeven te voldoen. Zo tegenstrijdig als het lijkt, constateren wij dat als wij echt eerlijk tegenover onszelf zijn de verlangens die we als zodanig accepteren en erkennen geleidelijk zullen verdwijnen en tenslotte zullen wijken voor die aspiratie naar het spirituele, die diep in ons verborgen zit, die de drijvende kracht achter ons zoeken is, terwijl onze verdrongen emoties een onoverkomelijk obstakel vormen voor onze eerste schreden op het Pad.

Er is in ieder van ons, in ons diepste wezen, een krachtige aspiratie naar het spirituele aanwezig, maar er zijn ook altijd talrijke verlangens die geheel en al in strijd zijn met en schijnbaar tegengesteld aan deze aspiratie, aan dit Verlangen. Als wij deze verlangens ontkennen, als we ze niet willen zien, als we een moreel oordeel over hen vellen, blijven ze hangen in ons onbewuste en verhinderen ze ons de geringste vooruitgang te maken op het

spirituele pad. We moeten de moed, de durf hebben onze verlangens onder ogen te zien, onszelf te zien zoals we zijn in onze persoonlijkheid, het astrale lichaam te zien in al zijn complexiteit. Evenals een verlangen dat zich kenbaar heeft gemaakt in het volle licht geen verlangen meer is, is een emotie die men geaccepteerd heeft geen emotie meer, in die zin waarin wij het zien. Dat wil zeggen dat zij geen enkele verwarring, geen enkele drang, geen enkele reactie meer teweeg brengt bij diegene die ze ondergaat. Het laat iemand zo onaangedaan, rustig en sereen, dat het op onverschilligheid lijkt. Deze sereniteit is echter de uitdrukking van een zeer grote gevoeligheid, van totale gevoeligheid, omdat zij onpersoonlijk is. Zij wordt de uitdrukking van de gelukzaligheid van het hogere Zelf, die onze ware aard vormt, die niet gemaakt, niet opgebouwd hoeft te worden, omdat ze *is*, eeuwig is – maar verborgen werd gehouden door de stormen van het gevoelsleven van het astrale lichaam dat wij niet onder controle hadden, en onze ware aard maakt zich alleen kenbaar wanneer het astrale lichaam zich harmoniseert, rustig en helder wordt. Het gevoel reageert dan op de trillingen die van de subtielere gebieden komen, en die een uitdrukking zijn van het Goddelijke, door onze persoonlijkheid heen.

De functie van het astrale lichaam is dus op de allereerste plaats ons in contact te brengen met het gebied van de emoties, vervolgens om ons, naarmate wij ons ontwikkelen dankzij het bevrijd zijn van onze verlangens en het tot rust brengen van onze emoties, één te laten worden met, dat wil zeggen ons volledig in harmonie te laten zijn met dit gebied en tenslotte, wanneer dit verwezenlijkt is, de trillingen over te brengen die afkomstig zijn van de hogere gebieden en met name van het boeddhisce gebied, waarvan het astrale gebied een soort afspiegeling is.

Het is misschien nodig er hier op te wijzen waarom we het niet hebben gehad over contacten die we zouden kunnen hebben met de astrale wereld door middel van schouwen, mediamieke personen of andere verschijnselen van deze aard. Wat voor waarde kan het schouwen van de astrale wereld hebben voor iemand die nog geen zelfverwerkelijking kent, die nog niet de bevrijding van zichzelf tot stand gebracht heeft? Hij ziet deze

astrale wereld door middel van zijn eigen astrale lichaam dat - en dit hebben wij nu wel begrepen - min of meer verward is en op iedere emotie reageert, en zijn astrale lichaam zal zich als een vervormende lens opstellen tussen de astrale wereld zoals deze in werkelijkheid is en het beeld dat hij uiteindelijk zal ontvangen. Alleen een bevrijd mens kan een objectief beeld van de astrale wereld hebben omdat zijn astrale lichaam helder en rustig is en zo geen enkele vervorming teweeg kan brengen in hetgeen hij waarneemt. Daarom is het onze eerste taak ons astrale lichaam te zuiveren. Zolang deze taak nog niet voltooid is, zullen alle contacten die wij kunnen hebben met de astrale wereld, op welke manier dan ook, gewild of niet, ons slechts een vertekend beeld van dit gebied verschaffen, om niet te zeggen een misvormd beeld, dat bijgevolg onze spirituele evolutie meer ongemakken dan voordelen zal bieden.

Evenals de beheersing en de zuivering van het fysieke lichaam niet de bedoeling hebben om dit mooier of sterker te maken maar om er een soepel en bruikbaar instrument van te maken, evenzo heeft het werk dat wij te verrichten hebben aan ons astrale lichaam niet de bedoeling van ons voorbeelden van deugd te maken. Het doel is dat lichaam soepel, bruikbaar en transparant te maken, opdat het Goddelijke er zich door kan uitdrukken, wat wel wat anders is dan alle morele kwaliteiten die wij ons kunnen voorstellen.